

media/infospace/article/248090/2026-03-04-natsrada-prezentovala-rekomendatsii-dlya-media-shchodo-zapobigannya-movi-nenavysti-ta-dyskryminatsii/

3. Як медіа не допустити поширення мови ворожнечі за ознакою статі: рекомендації Ольги Білоусенко. *Комісія з журналістської етики*. 25.11.2025. URL: <https://cje.org.ua/statements/yak-media-ne-dopustyty-poshyrennia-movy-vorozhnechi-za-oznakoju-stati-rekomendatsii-mediadoslidnytsi-olhy-bilousenko/>

УДК 070(477+100)

*Тарнавська М. Р., здобувачка вищої освіти;
Чорнодон М. І., доцентка
кафедри журналістики та соціальних комунікацій
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

АКЦЕНТ НА СТАТУСІ ВПО У НОВИНАХ ЯК ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ УПЕРЕДЖЕНОГО СТАВЛЕННЯ

***Анотація.** У дослідженні розглянуто проблему того, як у новинах часто без потреби використовують статус внутрішньо переміщених осіб. На прикладах українських медіа показано, що слово «переселенець» нерідко згадують у заголовках навіть тоді, коли це не має значення для суті події. Такі згадки можуть формувати у читачів упереджене ставлення до всієї групи. На основі проведеного аналізу кейсів, у роботі викладено висновки та методи запобігання проблеми.*

***Ключові слова:** внутрішньо переміщені особи, медіа, упередження, журналістські стандарти, російською-українська війна, новини, етичні норми.*

Вступ. У сучасних українських медіа важливо правильно і коректно висвітлювати внутрішньо переміщених осіб. Через війну кількість ВПО значно зросла, тому вони стали помітною частиною суспільства. Водночас саме новини багато в чому формують уявлення людей про різні соціальні групи. Тому від того, як саме медіа подають інформацію про ВПО, залежить рівень довіри, розуміння та ставлення до них у суспільстві.

Попри це, у новинних матеріалах доволі часто без потреби підкреслюють статус внутрішньо переміщених осіб. Особливо це помітно у заголовках та кримінальних новинах, де така інформація не має прямого значення для суті події. Подібний акцент може створювати узагальнення та закріплювати негативні стереотипи. До того ж такі уявлення іноді виникають не лише в медіа, а й у публічних заявах представників влади, які потім активно поширюються у новинах. Унаслідок цього формується спрощений і часто упереджений образ ВПО, що впливає на їхнє сприйняття в суспільстві [1].

Метою цієї роботи є проаналізувати, як у новинах використовується статус внутрішньо переміщених осіб, визначити випадки недоречного акцентування на ньому, а також окреслити можливі способи уникнення процесу навішування соціальних ярликів та більш відповідального висвітлення цієї теми в медіа.

Основний текст. У межах дослідження було проаналізовано три новинні кейси українських медіа, у яких йдеться про події за участі внутрішньо переміщених осіб. Основна увага була зосереджена на тому, як у заголовках використовується статус ВПО і чи є він справді важливим для розуміння новини. У всіх трьох випадках виявлено спільну тенденцію – статус «переселенця» виноситься в заголовок навіть тоді, коли він не є необхідним для змісту повідомлення.

Перший кейс стосується новини з заголовком «Провезти дитину у валізі до Польщі намагалася переселенка з Донецька», опублікованої на сайті «Україна». У цьому заголовку одразу робиться акцент на тому, що жінка є переселенкою. Водночас новина розповідає про спробу незаконного перевезення дитини через кордон, і саме це є головним змістом повідомлення. Статус внутрішньо переміщеної особи не пояснює обставин події і не впливає на її розуміння. Проте він винесений у заголовок і привертає увагу читача, зміщуючи фокус із самої події на соціальну характеристику людини [2].

Другий кейс стосується новини з заголовком «У шепетівських гуртожитках деякі неповнолітні переселенці вживають алкоголь та наркотики», опублікованої на сайті shepetivka.com.ua. У цьому випадку в заголовку одразу підкреслюється, що йдеться саме про переселенців. Статус внутрішньо переміщених осіб не є ключовим для розуміння самої події, однак він винесений у заголовок і формує основний акцент. Це зміщує увагу з суті обговорення на соціальну характеристику людей і може створювати враження, що проблема стосується саме переселенців як групи [3].

Третій кейс стосується новини з заголовком «Вкрав елітний коньяк із “Сільпо”. Суд відправив у тюрму переселенця, якого “біс попутав”», опублікованої на сайті «Главком». У цьому заголовку окремо підкреслюється, що правопорушник є переселенцем. Водночас новина описує факт крадіжки та рішення суду, і саме ці обставини є ключовими для розуміння події. Статус внутрішньо переміщеної особи не впливає на суть повідомлення і не пояснює поведінку людини. Проте він винесений у заголовок і привертає увагу, зміщуючи акцент із самого правопорушення на соціальну характеристику особи [4].

Для аналізу було обрано саме ці кейси, оскільки вони є відносно новими та відображають актуальні підходи до висвітлення теми внутрішньо переміщених осіб у медіа. До того ж у цих прикладах найбільш чітко простежується проблема недоречного акцентування на статусі ВПО саме в заголовках новин. Обрані кейси є показовими, оскільки демонструють подібну помилку в різних типах новин – від кримінальних до соціальних, що дає змогу побачити системність цього явища. Саме тому вони були використані для дослідження як найбільш репрезентативні приклади цієї проблеми.

Усі три кейси показують спільну проблему – у заголовках новин без потреби підкреслюється статус внутрішньо переміщених осіб. У кожному випадку ця інформація не є важливою для розуміння події, але саме на ній робиться акцент, що може впливати на сприйняття аудиторії.

Щоб зменшити практику навішування соціальних ярликів, медіа можуть використовувати більш чіткі підходи під час підготовки новин.

По-перше, перед публікацією варто перевіряти, чи є статус внутрішньо переміщеної особи справді важливим для розуміння події. Якщо він не впливає на зміст новини, його не треба виносити в заголовок або текст.

По-друге, у заголовках необхідно залишати тільки головну інформацію про подію, без зайвих характеристик людей. Це допоможе зробити новини більш точними та нейтральними.

По-третє, редакціям доцільно впроваджувати внутрішні стандарти або короткі чек-листи для журналістів і редакторів, які б нагадували про недоречність згадування статусу ВПО без потреби.

По-четверте, важливо також робити цю проблему публічною – обговорювати такі випадки в професійному середовищі або медіапросторі. Коли подібні помилки стають помітними, медіа виправляють їх, а інші журналісти менше їх повторюють.

Висновки. За результатами дослідження встановлено, що в українських новинах часто без потреби підкреслюється статус внутрішньо переміщених осіб, особливо в заголовках. Такий підхід не додає змістовної інформації, але може впливати на сприйняття людей і формувати стереотипи. Впровадження чітких редакційних правил, перевірка доречності згадування статусу, внутрішні стандарти в редакціях, а також публічне обговорення випадків порушення журналістських принципів можуть допомогти зменшити цю проблему та зробити висвітлення теми більш коректним і відповідальним.

Список використаних джерел

1. Комісія з журналістської етики (КЖЕ). Вебінар «Мова ненависті під час війни: як медіа уникнути стигматизації ВПО та ветеранів». *YouTube*. 13.11.2025. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0tjifkA9nw> (дата звернення: 18.04.2026).

2. Провезти дитину у валізі до Польщі намагалася переселенка з Донецька. *TCH.ua*. 17.06.2017. URL: <https://share.google/MZUvdYrmbzXyxX7bn> (дата звернення: 19.04.2026).

3. У шепетівських гуртожитках деякі неповнолітні переселенці вживають алкоголь та наркотики – Сайт міста Шепетівка. *Shepetivka.com.ua*. 15.09.2023. URL: <https://share.google/t2y60n01IAcMxQyzY> (дата звернення: 19.04.2026).

4. Тараненко В. Вкрав елітний коньяк із «Сільпо». Суд відправив у тюрму переселенця, якого «біс попутав». *ГЛАВКОМ*. 12.06.2024. URL: <https://share.google/Rg43vO7oeoGJdNYGZ> (дата звернення: 19.04.2026).